

Leren praten via spel

en gedeeld plezier

FloorPlay is een behandel­methode voor stimu­lering van de ontwikkeling via bevorderen van contact, communicatie en gedeeld plezier tussen ouder en kind. De

aanpak sluit aan bij het plezier en de motivatie van het kind. Bij kinderen met spraak­taalproblemen kan op deze manier de basis worden gelegd om taal te gebruiken.

Judith Hoevenaars en Natasja van Kollenburg

“FloorPlay sluit aan op belevingswereld jonge kind”, zo opent het artikel over FloorPlay in Vakblad VROEG van juni 2014 door Guy Couturier en Claudine Dietz. Inmiddels wordt door steeds meer professionals en instellingen deze behandel­methode ingezet om het jonge kind met ontwikkelings­problemen via de interactie met de ouders te ondersteunen. Daarbij worden de ouders gecoacht in de speelse interactie met hun kind. Doel is om op deze ongedwongen manier het contact met hun kind te stimuleren en in het verlengde hiervan de ontwikkeling.

Duidelijke vooruitgang

Binnen Kentalis heeft er in 2015 een Pilot-effectstudie plaatsgevonden naar de bruikbaarheid van de methode bij jonge kinderen met een taalontwikkelingsstoornis (TOS). FloorPlay werd ingezet in de vroegbehandelings­groepen, waarbij de pedagogisch behandel­aars de principes toepasten in interactie met de kinderen. De ouders van deze kinderen werden gecoacht door opgeleide FloorPlay-specialisten. Daarnaast werd FloorPlay ingezet in ambulante trajecten bij een groep kinderen en hun ouders die geen groeps­behandeling volgden.

De pilot was een succes. Uit de resultaten van het onderzoek bleek dat na

zes maanden behandeling met FloorPlay in zowel de Vroeg­behandelingsgroep als in de ambulante vorm kinderen een duidelijke (signifi­cante) vooruitgang lieten zien in hun sociaal-emotionele en communi­catieve ontwikkeling. Ook de ouders van deze kinderen lieten een signifi­cante vooruitgang zien in de mate waarin zij sensitief afstemden op de ontwikkeling van hun kind. Bij de con­trolegroep van kinderen en ouders die geen ervaring hadden opgedaan met FloorPlay, was geen significante voor­uitgang op deze vlakken te zien. De onderzoeksgroep was klein, maar de resultaten waren veelbelovend. Daarom maakte Kentalis de keuze FloorPlay op te nemen in het behan­delaanbod voor jonge kinderen met een TOS.

Werking

FloorPlay wordt ingezet in de relatie tussen ouder en kind. Ouders leren hoe ze de ontwikkeling van hun kind spelenderwijs kunnen stimuleren. Dit gebeurt stapsgewijs via een zestal ontwikkelingsniveaus (mijlpalen) die een kind sociaal-emotioneel gezien doorloopt (zie kader).

De sociaal-emotionele ontwikkeling wordt gezien als de basis van waaruit al het leren ontstaat. Afhankelijk van het ontwikkelingsniveau van het kind

is het spel primair gericht op het bevorderen van de regulatie, het con­ tact, initiatief nemen, de communi­ catie, probleemoplossend vermogen, flexibiliteit, verbeeldend spelen of het verbinden van emoties en ideeën.

De behandeling is echter nooit primair gericht op het aanleren van vaardig­

heden. Plezier in het spelen en het contact wordt gezien als cruciaal om de interesse van het kind te krijgen en te houden. Dit vanuit het idee dat een positieve emotie de basis is van waaruit een kind gemotiveerd raakt om te leren in het contact met zijn of haar directe omgeving. Daarbij is het belangrijk dat wordt aangesloten bij het unieke biologische profiel van het kind, waarbij rekening wordt gehouden met de mogelijkheden van ouders en gezinscontext. Gestart wordt met het in kaart brengen van al deze factoren (het DIR-profiel). Gebruik makend van video-opnames wordt samen met ouders gekeken naar de manier waarop ouder en kind samen spelen, contact maken en hoe de communicatie over en weer verloopt. In kaart wordt gebracht hoe het kind zintuiglijke informatie verwerkt, hoe het temperament is, hoe het omgaat met emoties en hoe het in staat is motorische handelingen te plannen en uit te voeren. Als een

De zes mijlpalen van FloorPlay zijn:

1. Zelfregulatie en gedeelde aandacht
2. Betrokkenheid en relatievorming
3. Wederkerige doelgerichte communicatie
4. Gedragsorganisatie en probleem oplossend vermogen
5. Voorstellend vermogen en emotionele ideeën
6. Logisch denken en bruggen bouwen tussen ideeën

kind bijvoorbeeld veel beweging opzoekt om voldoende alert te kunnen zijn, zal daar bij de FloorPlay-activiteiten rekening mee worden gehouden door voldoende bewegingsspel in te zetten. Heeft een kind moeite met het begrijpen van gesproken taal, dan kan het helpen om eenvoudige en korte woorden te gebruiken en deze te ondersteunen met gebaren en voordoen. Bekeken wordt hoe de ontwikkeling van het kind op de mijlpalen verloopt en wat

het huidige sociaal-emotionele ontwikkelingsniveau is. Bij kinderen met ontwikkelingsproblemen verloopt de ontwikkeling vaak niet harmonisch en ontstaan hiaten in vroegere ontwikkelingsmijlpalen. Om die reden wordt binnen de FloorPlay-aanpak aangesloten bij de vroegste ontwikkelingsmijlpaal die nog niet voldoende stevig ontwikkeld is. Door deze te verstevigen wordt de basis gelegd voor de verdere ontwikkeling op de hogere mijlpalen.

Vervolgens starten er individuele FloorPlay-sessies met ouder en kind. Ouders worden daarbij gecoacht terwijl ze met hun kind spelen of omgaan tijdens dagelijkse situaties zoals het aankleden, aan tafel gaan en naar bed gaan. Naast live-coaching wordt gebruik gemaakt van video-feedback en praktische tips voor de toepassing van FloorPlay thuis. De ervaring leert dat het ouders meestal lukt om gaandeweg beter contact te krijgen met hun kind. Ze leren weer anders te kijken naar het gedrag en sensitief te worden voor de signalen. Daar waar het intuïtieve ouderschap onder druk komt te staan op het moment dat hun kind zich niet vanzelfsprekend ontwikkelt, krijgen ouders weer grip. Daardoor lukt het hen gaandeweg zich steeds beter af te stemmen op wat hun kind nodig heeft om zich stapje voor stapje verder te ontwikkelen. Ouders en kind hebben samen meer plezier, waardoor hun relatie steviger wordt.

‘Plezier in het spelen en het contact zijn cruciaal om interesse te krijgen en te houden’

Opleiding RINO

De RINO Amsterdam verzorgt de opleiding tot FloorPlay-coach en FloorPlay-specialist. De methodiek is gebaseerd op zowel het DIR/Floortime-model van Stanley Greenspan en Serena Wieder als op het evidence based PLAY Project van Rick Solomon.

Informatie: www.rino.nl/floorplay-opleiding

Praktijkvoorbeeld

We illustreren de werkwijze met een voorbeeld uit de praktijk. Thijs, van net 2 jaar, wordt aangemeld bij Kentalis omdat hij nog niet praat. Hij lijkt wel woorden te begrijpen, maar zet ze niet in tijdens communicatie over en weer. De ontwikkeling van Thijs blijkt vooral nog plaats te vinden op mijlpaal 1 en 2 (zie kader). Thijs laat nog weinig gedeelde aandacht zien en als hij alleen aan het spelen is, is het voor ouders moeilijk om contact met hem te krijgen. Om taal te leren, moet een kind zich eerst kunnen richten op zijn omgeving, dan oog hebben voor een ander, vervolgens contact kunnen maken en tot slot initiatief in het daadwerkelijk maken van contact kunnen nemen. Pas daarna komen de woorden. Thijs moet deze stappen eerst nog goed doorlopen.

Al snel blijkt dat Thijs nog niet voldoende zal profiteren van groepsbehandeling en daarom wordt een ambulante voortraject met FloorPlay gestart. Een belangrijk eerste doel is dat Thijs zich meer gaat richten op de omringende sociale wereld en plezier gaat ervaren met de ander. Het belangrijkste 'speelgoed' zijn daarbij de ouders zelf en niet het spelmateriaal. Met de ouders gaan we op zoek naar manieren waarop ze met Thijs kunnen spelen waar hij plezier aan beleeft. Thijs vindt kietelspelletjes heerlijk en hierbij kan hij gedeeld plezier laten zien. Sensorisch-motorisch spel, spel waarbij veel wordt bewo-

gen, sluit eveneens goed aan. Thijs heeft een duidelijke interesse in liedjes, muziek, maar maakt zelf ook graag geluid met bijvoorbeeld een trommel. Verrassingselementen zoals het opblazen van een ballon en dan weg laten schieten, geven ook veel plezier. Ouders gaan veel op deze manier met Thijs spelen.

Gaandeweg laat Thijs steeds meer gedeeld plezier zien en raakt hij meer gericht op zijn ouders. Dit stimuleert zijn ouders om meer op een speelse manier het contact aan te gaan. Niet alleen tijdens spel, ook tijdens dagelijkse situaties zoals aankleden, in bad gaan, eten, etc. Zowel Thijs als de ouders bloeien op. De ouders merken dat ze steeds beter weten wat Thijs nodig heeft. Als Thijs alleen aan het spelen is, gaan ze erbij zitten, verwoorden wat hij doet en gaan meedoen, aansluitend bij zijn intentie. Deze ontwikkeling maakt dat Thijs gaandeweg meer open staat om taal te leren. Ouders kunnen tijdens de speelse interactie eenvoudige woorden toevoegen en Thijs gaat die ook zelf communicatief inzetten. Hierdoor kan Thijs uiteindelijk de stap maken naar de vroegbehandelingsgroep van Kentalis.

Toepassingen

FloorPlay is geschikt voor kinderen met uiteenlopende ontwikkelingsproblemen zoals ASS, taalontwikkelingsproblemen, verstandelijke beperking en/of meervoudige beperking. Voor het inzetten van FloorPlay is geen diag-

nose nodig. In de realiteit hebben we zelden te maken met één probleem of een enkelvoudig kindprobleem, maar met een combinatie aan problematiek binnen het gezin. FloorPlay kan helpen om problemen te ontrafelen en een gezonde interactie tussen ouders en kind weer op gang te brengen.

Behalve het coachen van ouders in FloorPlay thuis of in de spelkamer van een instelling, wordt FloorPlay binnen verschillende hulpverleningsinstellingen ingezet als basismethodiek binnen de (groeps)behandeling. Je kunt hierbij denken aan revalidatiecentra, KDC's, MKD's en andere vormen van vroeginterventie. FloorPlay leent zich uitstekend om te komen tot een gemeenschappelijke taal en denkwijze om de beeldvorming en behandeling van het kind multi- of transdisciplinair vorm te geven. Pedagogisch medewerkers die bijvoorbeeld de opleiding tot FloorPlay-coach hebben gevolgd, kunnen de FloorPlay-principes toepassen in interactie met de kinderen op de groep. Een FloorPlay-specialist is dan betrokken om in samenwerking met ouders en betrokken hulpverleners het behandelplan op te stellen en ouders en eventueel medewerkers te coachen in het toepassen van FloorPlay. ●

Bij dit artikel horen drie referenties; deze zijn op te vragen via vroeg@dgcommunicatie.nl.

auteursinformatie

Judith Hoevenaars, GZ-psycholoog bij Koninklijke Kentalis en Natasja van Kollenburg is GZ-psycholoog binnen Psychologen Praktijk Timmers en zelfstandig psycholoog. Beide auteurs zijn FloorPlay-specialist en docent bij de FloorPlay-opleiding van de RINO Amsterdam.